

A ta sante - írta 1949-ben az akkor még kommunista Pablo Picasso a hetven éves Sztálint köszöntő rajzára.

De '49-en kívül voltak még az elmúlt időszak Európája számára talán fontosabb, máig lüktető évszámai: '53, '56, '61 és sok szempontból talán a legfontosabb, ezerkilencszázhatvannyolc.

Az abban évben Európán végigsöprő - jórészt - vértelen forradalom beláthatatlan változásokat indított meg e földrész nyugatibb részén, de a mi régióink sem maradt teljesen érintetlen az átalakulásoktól. A néhány szocialista országban bátorítanul s felemás módon megindított gazdasági reformok ezen időszakhoz köthetők.

S ami még fontosabb: '68 Prágája, a Prágai Tavasz, amiben e térség lakóinak milliói vélték felcsillanni a sztálini korszak halálos éjszakáját végre áttörő új csillagot. E folyamat néhány mozaikját szeretnénk felidézni újra a most közreadandó anyagunkkal. Úgy véljük, az akkori időszaknak üzenete van számunkra, és főleg a mai világunknak szól ez az üzenet. Hiszen mi mást kellene nekünk ma megvalósítanunk, mint amit '68 forradalmi több kevesebb sikerrel elindítottak? Sok szempontból hasonló helyzetben vagyunk, feladatunk azóta is változatlan. '68 forradalma a fejekben zajlott le, nekünk sincs másra esélyünk, de józan belátással nem is törekedhetünk másra. "Legyetek realisták, kérjétek a lehetetlent!" - ahogy a Sorbonne falán olvashatták az egyenjoqú polgárok akkoriban.

Értékelhetik a Prágai Tavaszt a világ sok pontján különbözően, egy azonban biztos: nekünk van mit tanulnunk az akkori eseményekből, a kezdeti sikerekből, még inkább a végső kudarcból. Bár aligha vállalná a közlését bármely hivatalos magyarországi folyóirat ma, a "2000 szó" ma Magyarországon - talán ha 50 szó megváltoztatásával, de - aktuális s vállalható-vállalendő programnyilatkozat.

A feladatunk tehát változatlan, mindent meg kell tennünk a civil társadalom, vagyis egy valós társadalom megteremtése érdekében, hol nem kontrolált a politikai gondolkodás, és szabad a politikai cselekvés is.

S ha majd mindent megtettünk,

de mégsem járunk sikerrel,

mi mást mondhatnánk

újra és újra,

mint azt, hogy

Egészségedre, Sztálin!